

Sygn. akt I A Ca 1029/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro (spr.)

Sędziowie: SA Bogdan Wysocki,

SO Jarosław Grobelny

Protokolant: insp. ds. biur. Katarzyna Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa D. T.

przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 10 czerwca 2015 r.

sygn. akt I C 710/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i oddala powództwo oraz w punkcie 2 i zasądza od powódki na rzecz pozwanego 17 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego 11 173 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Jarosław Grobelny Jan Futro Bogdan Wysocki

I A Ca 1029/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Koninie orzekł o pozbawieniu tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 22 października 2013 r. sygn. akt (...) wykonalności w całości zobowiązania powódki D. T..

Orzekając o kosztach postępowania nakazał ściągnąć od pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Koninie) kwotę 11 173 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

A. i D. małżonkowie K. starali się o uzyskanie kredytu hipotecznego na zakup nieruchomości. W tym celu zgłosili się do doradcy kredytowego (...) w E.. Ponieważ małżonkowie K. nie mieli zdolności kredytowej i nie mogli sami uzyskać kredytu, w ramach pomocy współkredytobiorcą kredytu miał zostać ich znajomy T. T. (mąż powódki).

T. T. dowiedział się, że nie może samodzielnie zawrzeć umowy kredytu hipotecznego, stąd postanowił uzyskać od powódki pełnomocnictwo do zawarcia umowy kredytu. W dniu 2 lutego 2010 roku powódka D. T. udzieliła mężowi T. T. w Kancelarii Notarialnej Z. Z. w K. pełnomocnictwa - w formie aktu notarialnego - do zawarcia w jej imieniu umowy kredytu na nabycie i wykończenie nieruchomości z Bankiem wybranym według uznania pełnomocnika oraz ustanowienia zabezpieczeń tego kredytu, w szczególności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji, wystawienia weksła własnego in blanco wraz z deklaracją wekslową, ustanowienia hipoteki bądź hipotek, cesji wierzytelności, udzielenia pełnomocnictwa dla Banku do zbycia nieruchomości oraz ustanowienia innych zabezpieczeń wymaganych przez bank w związku z umową kredytową - na warunkach według uznania pełnomocnika, dokonywania w jej imieniu czynności przygotowawczych w stosunku do wyżej określonych czynności, a także czynności następczych polegających na zmianie lub rozwiązaniu, a także na wykonywaniu uprawnień lub obowiązków wynikających z tych czynności, w szczególności złożenia wniosku o wypłatę środków kredytu - na warunkach według uznania pełnomocnika, odbioru w jej imieniu oświadczeń związanych z czynnościami, o których mowa powyżej, dokonywania czynności faktycznych mających charakter służebny wobec czynności, o których mowa powyżej, w szczególności udostępniania dokumentów oraz udzielania informacji wymaganych przez Bank, zawarcia w jej imieniu umowy rachunku bankowego (konta osobistego) przeznaczonego do uruchomienia i spłaty kredytu zaciągniętego na nabycie nieruchomości w Banku wybranym według uznania Pełnomocnika oraz do dysponowania środkami zgromadzonymi na tym rachunku bankowym (koncie osobistym).

W dniu 19 marca 2010 roku A. i D. małżonkowie K. oraz T. T. dysponujący także pełnomocnictwem powódki D. T. - w obecności K. B., doradcy kredytowego - zawarli umowę kredytu hipotecznego nr (...) (...) na kwotę 141 039,30 zł z przeznaczeniem: na zakup (przez A. i D. K.) nieruchomości na rynku wtórnym (136 400 zł), opłaty okołokredytowe (478 64 zł), ubezpieczenie ochrony prawnej tytułu prawnego do nieruchomości (4 160,66 zł). Jako zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono hipotekę zwykłą oraz kaucyjną na nieruchomości - lokalu mieszkalnym położonym w E. przy ul. (...), cesję praw z polisy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych, oświadczenie kredytobiorców o poddaniu się egzekucji i złożono weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, wystawiony przez wszystkich kredytobiorców. W imieniu powódki umowę kredytu i oświadczenie o poddaniu się egzekucji podpisał T. T..

W dniu 26 marca 2010 roku umową zawartą w formie aktu notarialnego A. i D. K. nabyli lokal mieszkalny nr (...), położony przy ul. (...) w E. za kwotę 150 000 zł, z tym, że kwota 136 400 zł została zapłacona z kredytu udzielonego przez (...) Bank SA przelewem na rachunek bankowy tytułem spłaty zadłużenia sprzedającego mieszkanie w (...) Banku (...) w E., a kwota 13 600 zł została uiszczona ze środków własnych małżonków K..

W związku z brakiem spłaty kredytu w dniu 26 września 2013 roku pozwany wystawił przeciwko kredytobiorcom: A. K., D. K., T. T. i D. T. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) na kwotę 223 440,87 zł - w tym kapitał 159 297,42 zł, odsetki umowne za okres korzystania z kapitału w wysokości 6,91% od dnia 7 listopada do 15 grudnia 2011 roku w wysokości 1 364,40 zł, odsetki za opóźnienie naliczane od kwoty niespłaconego kapitału w wysokości 16,00% od dnia 8 marca do 26 września 2013 roku w wysokości 62 779,05 zł wraz z dalszymi odsetkami. W dniu 3 października 2013 roku pozwany wystąpił do Sądu Rejonowego w Elblągu z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności ww. tytułowi egzekucyjnemu. Postanowieniem z dnia 22 października 2013 roku sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w Elblągu nadał klauzulę określonemu wyżej bankowemu tytułowi egzekucyjnemu na kwotę 223 440,87 zł wraz z odsetkami umownymi nieprzekraczającymi czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, która na dzień wystawienia wymienionego (...) wynosiła 16% w stosunku rocznym, liczoną od kwoty 159.297,42 zł od dnia 27 września 2013 roku do dnia zapłaty, odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 1 364,40 zł od dnia 27 września 2013 roku do dnia zapłaty.

W dniu 8 kwietnia 2014 roku pozwany skierował do Komornika Sądowego J. B. (2) w E. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko A. K., D. K., T. T. i D. T.. Pismem z dnia 22 kwietnia 2014 roku

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Elblągu wszczął przeciwko powódce postępowanie egzekucyjne. W toku postępowania egzekucyjnego Komornik Sądowy dokonał zajęcia wynagrodzenia za pracę powódki i wierzytelności należnych od Naczelnika Urzędu Skarbowego w K..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę uwzględnienia powództwa stanowi przepis art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że wprawdzie powódka - działając przez pełnomocnika T. T. - podpisała umowę kredytu z dnia 19 marca 2010 r., to jednak nie otrzymała z tego tytułu do swojej dyspozycji żadnej kwoty pieniężnej. Środki uzyskane z powyższej umowy kredytu hipotecznego zostały przekazane bezpośrednio na nabycie lokalu mieszkalnego położonego w E. przy ul. (...), a więc do dyspozycji jedynie małżonków K. i tylko oni stali się właścicielami tego lokalu. Powódka zatem, pomimo iż formalnie zawarła umowę kredytu, nie otrzymała tytułem udzielonego kredytu żadnych korzyści. Ze względu na powyższe – zdaniem Sądu - umowa kredytu w stosunku do powódki nie doszła do skutku. Nie została bowiem spełniona przesłanka warunkująca powstanie zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r., poz. 128 ze zm.), a mianowicie oddanie przez bank do dyspozycji powódce - kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie określonej kwoty środków pieniężnych.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 13 ust. 1 i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.).

Od wyroku tego apelację wniósł pozwany, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że w niniejszej sprawie nie doszło do oddania przez bank do dyspozycji kredytobiorcy (powódce) określonej kwoty pieniędzy, a co za tym idzie umowa kredytu w stosunku do powódki rzekomo „nie doszła do skutku”, gdy tymczasem prawidłowo dokonana subsumpcja normy prawnej pozwala wysnuć wniosek, że powódka, podobnie jak pozostali trójka kredytobiorców, zawarła w sposób skuteczny i ważny przedmiotową umowę kredytową, a fakt zrobienia tego przez pełnomocnika nie wpływa w żadnym wypadku na jej ważność, gdyż pełnomocnictwo zawarto w prawidłowej formie i treści, oświadczenie woli powódki zamieszczone w pełnomocnictwie nie jest obarczone żadną wadą, a pełnomocnik nie przekroczył umocowania;
- art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że oddanie do dyspozycji kredytobiorcy oznaczonych środków pieniężnych musi oznaczać otrzymanie „do ręki” przez każdego z kredytobiorców środków finansowych, co miałoby skutkować tym, że powódka jako osoba nie będąca właścicielem nieruchomości, nie otrzymawszy bezpośrednio żadnych korzyści de facto nie zawarła umowy kredytu, gdy tymczasem prawidłowe rozumienie wskazanego przepisu pozwala przyjąć, że można by uznać rozumowanie Sądu orzekającego za zasadne jedynie wtedy, gdyby bank nie przekazał środków pieniężnych w ogóle nikomu, natomiast jak najbardziej skuteczne i ważne jest przekazanie pieniędzy jedynie części kredytobiorców, w sytuacji, gdy pozostali godzą się na to, w szczególności kiedy w umowie kredytu wyraźnie napisano, jaki lokal ma zostać zakupiony z kredytu i że powódka nie będzie jego właścicielem.

W konsekwencji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki kosztów postępowania za obie instancje.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się zasadna.

Zakres kognicji Sądu drugiej instancji wyznacza treść art. 378 § 1 k.p.c., który stanowi, iż Sąd ten rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Jak przyjął Sąd Najwyższy orzekający w składzie 7 sędziów w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07 sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiązać go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. (OSNC 2008/6/55).

W rozpoznawanej sprawie apelujący nie podniósł zarzutów naruszenia prawa procesowego, a jedynie zarzucił naruszenie prawa materialnego. W konsekwencji, wobec niezakwestionowania ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego, stanowi on podstawę zastosowania przepisów prawa materialnego. Z ustaleń tych wynika, że małżonek powódki T. T. działając jako jej pełnomocnik podpisał w imieniu powódki, jako jednej w czterech kredytobiorców, umowę kredytu hipotecznego z dnia 19 marca 2010 r. na kwotę 141 039,30 zł z przeznaczeniem: na nabycie przez A. i D. K. nieruchomości na rynku wtórnym (136.400 zł), opłaty okołokredytowe (478,64 zł), ubezpieczenie ochrony prawnej tytułu prawnego do nieruchomości (4 160,66 zł). Nawet jeżeli w pewnym momencie mąż powódki poinformował ją, że zamierza zaciągnąć kredyt na spłatę długów rodziny to okoliczność ta jest bez znaczenia. Sąd Okręgowy nie ustala, że działała ona w błędzie. Udzielone natomiast przez powódkę pełnomocnictwo (k. 51) jednoznacznie upoważniało T. T. go do zaciągnięcia kredytu nie na spłatę długów małżonków, ale na nabycie i wykończenie mieszkania. Nigdy też powódka nie uchyliła się od tego oświadczenia woli. Nadto z pisma powódki z dnia 4 grudnia 2014 r. wynika, że powódka miała wiedzę, że kredyt jest zaciągany na zakup nieruchomości przy ul. (...) w E. (k. 72)

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika ponadto, że w dniu 26 marca 2010 r. A. i D. K. nabyli lokal mieszkalny nr (...), położony przy ul. (...) w E. za kwotę 150 000 zł - z tym, że kwota 136 400 zł została zapłacona z kredytu udzielonego przez (...) Bank SA przelewem na rachunek bankowy tytułem spłaty zadłużenia sprzedającego mieszkanie w (...) Banku (...) w E., a kwota 13 600 zł została uiszczona ze środków własnych małżonków K.. Z przytoczonych ustaleń jednoznacznie wynika, że pozwany oddał do dyspozycji kredytobiorców, w rozumieniu przepisu art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe uzgodnioną kwotę środków pieniężnych (136 400 zł) i cel udzielenia kredytu został osiągnięty, bowiem środki pieniężne wypłacone przez pozwanego posłużyły do nabycia przez A. i D. K. określonej w umowie nieruchomości. Kredyt udzielony przez pozwanego został zatem wykorzystany, a w konsekwencji zachodziły podstawy do domagania się zwrotu tego kredytu i wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego.

Zasadnie pozwany zarzucił naruszenie powyższego przepisu przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Oddanie do dyspozycji uzgodnionej kwoty nie oznacza bezwzględnego obowiązku przekazania środków pieniężnych bezpośrednio na rzecz każdego ze współkredytobiorców. Przelanie umówionej kwoty na rachunek sprzedającego nieruchomość, na nabycie której kredyt został udzielony nie może być uznane za wadliwe, jeśli taki sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych (wypłacenia kwoty udzielonego kredytu) przewiduje umowa. Stanowiska Sądu Okręgowego, że pozwany postawił środki pieniężne do dyspozycji jedynie małżonków K., skoro to oni stali się właścicielami lokalu nabytego za środki z udzielonego kredytu, a w konsekwencji, że roszczenie pozwanego o zwrot kredytu wobec powódki nie powstało, nie wspierają przytoczone orzeczenia Sądu Najwyższego (wyrok z 10 lutego 2004 r., IV CK 437/2002, M. Prawn. 2005/18/907 i z 16 grudnia 2005 r., III CK 314/2005, LEX nr 172176). Orzeczenia te wyraźnie wskazują, że decydujące znaczenie dla oceny wykonania przez bank zobowiązania do postawienia środków pieniężnych do dyspozycji kredytobiorcy mają postanowienia zawartej umowy kredytowej. W niniejszej sprawie natomiast pozwany wypłacił kwotę udzielonego kredytu zgodnie z umową z dnia 19 marca 2010 r. z przeznaczeniem na nabycie nieruchomości tylko przez część kredytobiorców. Należy podkreślić, że zgodnie z art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego, przy czym przez właściwość czy naturę zobowiązania rozumie się cechy charakterystyczne stosunku obligacyjnego, określonego w przepisach prawa jako abstrakcyjny wzorzec, a więc takie cechy, które wyróżniają ten stosunek od stosunków zobowiązaniowych innego rodzaju (por. wyrok SN z dnia 15 grudnia 2005 r., V CK 425/05, LEX nr 179743, Pr. Bankowe (...)). Na gruncie obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy Prawo bankowe nie ma natomiast przeszkód, by w umowie kredytu przewidziano, iż nabycie nieruchomości nastąpi tylko na rzecz części

współkredytobiorców. Słuszne też jest stanowisko pozwanego, że dla skutecznego zaciągnięcia zobowiązania z tytułu kredytu bez znaczenia są motywy, jakimi kierował się kredytobiorca godząc się na zawarcie umowy, pomimo że nie uzyskuje w związku z jej zawarciem korzyści w postaci środków pieniężnych czy własności rzeczy. W okolicznościach sprawy nie budzi wątpliwości, że powódka zawarła z pozwanym umowę kredytu w sposób ważny i skuteczny. Zgodnie z art. 95 § 2 k.c. czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego. Z ustaleń faktycznych wynika, że umowa kredytu została zawarta przez pełnomocnika powódki w granicach udzielonego przez nią umocowania (art. 103 § 1 k.c.). Powódka udzieliła swojemu mężowi pełnomocnictwa do zawarcia umowy kredytu na nabycie nieruchomości a nie – jak twierdziła - jedynie w celu zaciągnięcia kredytu na spłatę poprzednich wspólnych zobowiązań. Skoro zaś pozwany wykonał swoje zobowiązanie wynikające z umowy kredytu w całości, to nie ma żadnych podstaw, by przyjąć, że powódka nie ponosi odpowiedzialności za spłatę zaciągniętego kredytu.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku, orzekając o kosztach postępowania przed Sądem I instancji zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Na koszty te składa się kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.

O kosztach postępowania apelacyjnego w punkcie 2 orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Składają się na nie koszty opłaty od apelacji wynoszącej 11 173 zł.

Jarosław Grobelny Jan Futro Bogdan Wysocki